

Fagseksjon førerkort

Førerkort og førerett

Statens vegvesen

- Fagseksjon førerkort – hvem er vi?

- Seksjonens oppgaver inkluderer blant annet:
  - Lov og forskriftsarbeid på førerkortfeltet
    - Egeninitiert
    - På bestilling fra Samferdselsdepartementet
    - På bakgrunn av EU-regelverk
      - Deltagelse i EUs førerkortkomité
  - Systemeierskap for de ulike førerkortsystemene, herunder førerkortregisteret Autosys trafikant og sideregistrene BiSi og prikkregisteret
  - Utvikling av selvbetjeningsløsninger og digitalt førerkort
  - Utredninger på oppdrag Samferdselsdepartementet
  - Produksjon av førerkort
  - Informasjon mot publikum
  - Mellomledd for klagesaker (siste ledd før disse går videre til klageinstans)

Generelt om det gjeldende regelverket på førerkortområdet

Statens vegvesen

- EU-regelverk
  - Direktiv 2006/126/EF (tredje førerkortdirektiv)
    - Nytt direktiv under arbeid
- Norsk regelverk
  - Forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort (førerkortforskriften)
    - Inneholder regler om:
      - Førerrett
      - Utstedelse
      - Gyldighet
      - Anerkjennelse
      - Innbytte
- Flere etater involvert i regelverk og i praksis – justis, helse og samferdsel

Førerkortmodeller

Gyldig til
1. januar 2023

Statens vegvesen

Gyldig til
1. januar 2020

- Fra 1. januar 2023 er alle gyldige **norske** førerkort i kredittkortformat
- Flere gyldige modeller av «kredittkorttypen» i omløp
- Fra 19. januar 2023 skal alle eldre førerkortmodeller i EØS være utfaset

Siste førerkortmodell

Førerkort - førerkortkoder

Statens vegvesen

Utvidende koder:

gir rett til å føre kjøretøy i et større omfang enn det førerkortklassen normalt tilsier

Begrensende koder:

Koder knyttet til føreren

Eks. kode 01 - syn

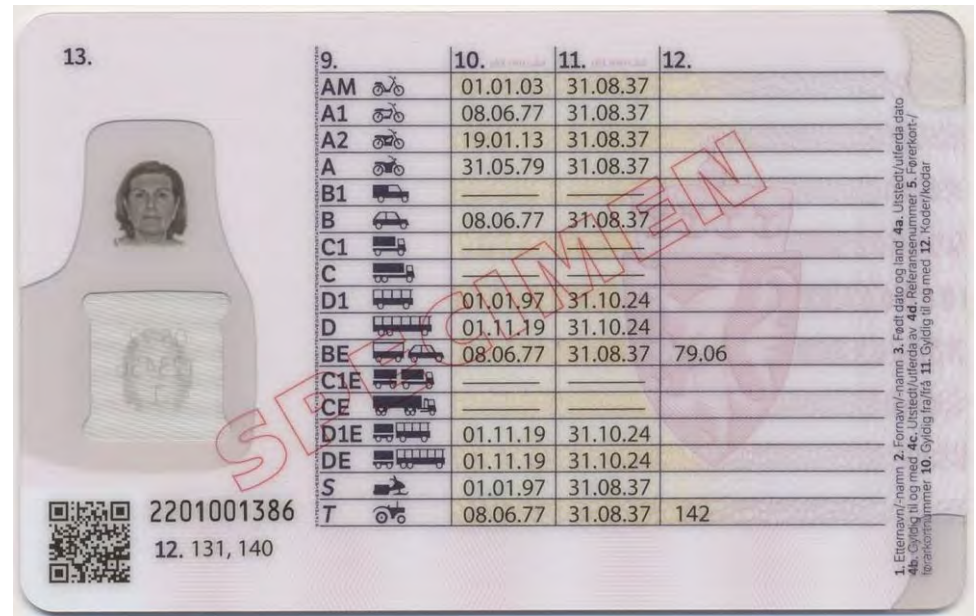
Koder knyttet til kjøretøytilpasninger

Koder knyttet til bruk av føreretten

Eks. kode 62 – geografisk begrensning

Koder knyttet til administrative forhold

Eks. kode 70 – innbytte og kode 79 - automatgir

Vilkår for utstedelse av førerkort

- Opplæring og prøver
- **Helse**
- Vandel
- Fast bopel i Norge
- ID-kontroll

Krav til fornyelse av føreretten ved fylte 80 år

Statens vegvesen

- Aktuelt tema som engasjerer mange!
- Grensen for aldersbestemt fornyelse ble hevet fra 75 år til 80 år i 2019
- Aldersbestemt fornyelse av føreretten ble vedtatt opphevet av Stortinget i 2021
  - Helsedirektoratet og Statens vegvesen kom med en faglig anbefaling om at kravet om obligatorisk aldersbestemt helseattest burde videreføres
  - Samferdselsdepartementet besluttet etter denne utredningen at ordningen skulle bestå
  - Utredningen pekte bl.a. på:
    - Ulykkesrisikoen er høyere for eldre førere
      - » Høyere risiko for å bli drept og hardt skadet, samt høyere risiko for å bli involvert i ulykker generelt
    - Helsemessige forhold som årsak i en stor andel av de mest alvorlige ulykkene
    - Andelen eldre vil øke betraktelig i årene fremover – vil bli en større andel av befolkningen som har høyere ulykkesrisiko
    - Uten krav om helseattest vil ansvaret i større grad legges på de pårørende, i tillegg til føreren selv
      - » Særlig problematisk der det er snakk om kognitiv svikt

Krav til fornyelse av førerretten ved fylte 80 år

Statens vegvesen

- Førerkort i lette klasser (AM, S, T, A1, A2, A, B og BE) utstedes normalt med 15 års gyldighet. Der førerretten ellers er uten begrensninger vil førerkortet (og førerretten) ha gyldighet fram til dagen før innehaveren fyller 80 år
  - Fra fylte 80 år må førerkortinnehaver fornye førerkortet med [helseattest](#)
    - I enkelte tilfeller vil det også være behov for [synsattest](#)
  - Helseattesten kan ikke være eldre enn 3 måneder ved innlevering til Statens vegvesen
  - Førerkortet får gyldighet ut fra helseattestens utstedelsesdato (førerkortet kan maksimalt få 3 års gyldighet)

Hvis du fortsatt ønsker å ha førerkort etter at du har fylt 80 år, må du levere helseattest fra legen din.

Slik fornyer du førerkortet med helseattest

- 1 Få en ny attest fra en lege
- 2 Send eller lever den nye helseattesten til en trafikkstasjon
- 3 Vent på en bekreftelse fra oss om at helseattesten er registrert
- 4 Forny førerkortet ditt
- 5 Makuler eller lever inn det gamle førerkortet ditt
- 6 Få midlertidig førerbevis

Du skal ikke kjøre ved kortvarig sykdom, ved helsevekkelse eller hvis du bruker medikamenter som gjør at du ikke kan kjøre på en trygg måte. Er du usikker på om du oppfyller helsekravene, så spør legen din om du trenger helseattest selv om du ikke har fylt 80 år.

Legen har plikt til å melde fra til statsforvalteren hvis du over lengre tid (6 måneder eller mer) ikke fyller helsekravene for førerkort.

Kjørevurdering

- En kjørevurdering er en praktisk vurdering av kjøreferdigheter hos en person som har funksjonsnedsettelse, eller som har eller kan ha en helsesvekkelse.
- Kjørevurderingen har likhetstrekk med en praktisk prøve, og gjennomføres med en sensor hos Statens vegvesen.
- Statens vegvesen gjennomfører i dag kjørevurderinger/ny førerprøve i fire ulike løp:
  - • Kjørevurdering på oppdrag fra statsforvalter saker der lege/øyelege/optiker har behov for supplerende informasjon i sin vurdering av om helsekravene er oppfylt ☐ dispensasjonssaker hos statsforvalter
  - • Kjørevurdering der det er gitt pålegg om helt eller delvis ny prøve av politiet jf. vegtrafikkloven § 34
  - • Kjørevurdering for personer med stabil førerrettssvekkelse (§ 41) eller med nedsatt synsfunksjon (§ 9)
  - • Kjørevurdering ved melding om førertilpasset kjøretøy fra teknisk saksbehandler

Kjørevurdering for aldersgruppen over 80 år kommer i hovedsak som følge av de tre første kulepunktene.

Helsekrav for førerkort – tilbakekall av førerett

Statens vegvesen

- Førerkortdirektivet er styrende for hvilke helsekrav som skal gjelde. I Norge deler vi inn førerkortklassene i gruppe 1, 2 og 3. Helsekravene varierer i de ulike førerkortgruppene.
- Det generelle kravet til helse:
«Ingen må føre motorvogn når vedkommende ikke er i stand til å kjøre på trafikksikker måte på grunn av sykdom, bruk av midler som gir svekket kjøreevne, eller annen helsesvekkelse»
- Dersom førerkortinnehaver har grunn til å tvile om kjøring kan skje på en trafikksikker måte har vedkommende plikt til å oppsøke lege for nærmere undersøkelse (vurdering av om man oppfyller helsekravene for førerkort). Førerkortinnehaver plikter å avstå fra å kjøre frem til dette har blitt avklart.
- Vurderer legen at helsekravene ikke er oppfylt skal legen melde fra om dette til statsforvalteren. Statsforvalteren vurderer saken, og anmoder evt. politiet om at føreretten skal tilbakekalles. Politiet fatter vedtak om tilbakekall.

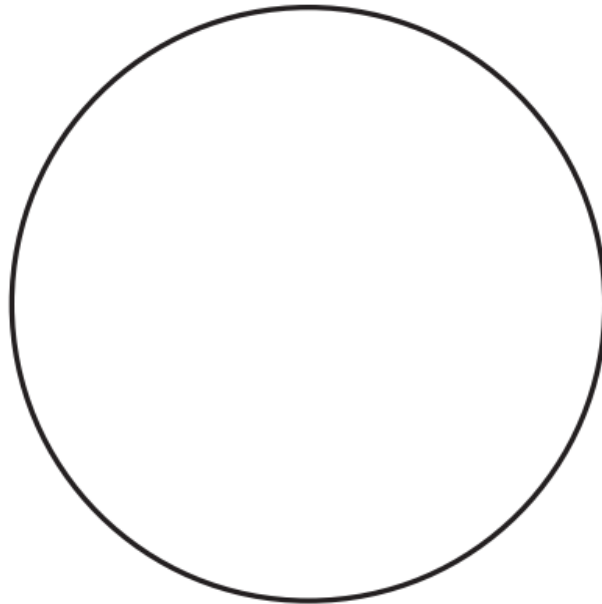
Helsekrav for førerett

- Helsekravene er detaljerte og er fastsatt i vedlegg 1 til førerkortforskriften. Helsedirektoratet har det faglige ansvaret for disse kravene, og har utarbeidet en «Førerkortveileder» til bruk for helsepersonell
- Høy terskel for å gjøre unntak fra helsekravene! Dispensasjon kan kun gis der *«en samlet vurdering av helsetilstand og trafiksikkerhet vil være åpenbart urimelig å avslå en søknad om dispensasjon. Søkers behov for førerett skal ikke inngå i vurderingen.»*
- **Syn**
  - Detaljerte krav for synstyrke, synsfelt m.m. Kravet til synsstyrke for lette klasser er minst 0,5. Dette tilsvarer at man kan lese et skilt på 20 meters avstand. Strengere krav for tyngre klasser.
    - Dersom synskravet kan oppfylles ved bruk av optisk korreksjon (briller eller linser) skal dette anmerkes på førerkortet (kode 01). Man plikter da å bruke briller/linser ved kjøring.
- **Diabetes**
  - Personer som har diabetes og bruker blodsukkersenkende legemidler skal ha maksimalt fem års gyldighet for lette klasser og tre års gyldighet for tunge klasser
  - Personer med diabetes som ikke har behov for blodsukkersenkende legemidler, kan fortsatt ha førerkort med vanlig varighet

- Hørsel
  - Helsekrav for hørsel gjelder kun for førerkortgruppe 3 (busklassene D1, D1E, D og DE)

- Nevrologiske sykdommer
  - *«Helsekrav er ikke oppfylt når nevrologisk sykdom, skade eller operative inngrep gir endret funksjon av det sentrale eller perifere nervesystem med svekket balanse, svekket koordinasjon, svekkede psykomotoriske funksjoner, svekkede kognitive funksjoner eller visuell neglekt og svekkelsen medfører økt trafiksikkerhetsrisiko»*
  - [Detaljerte krav for de ulike nevrologiske sykdommene](#)
    - TIA (drypp) og hjerneslag – kjøreforbud i minimum én måned. På hvilket tidspunkt helsekravet igjen er oppfylt vil variere med tidspunktet for remisjon (= symptomene har begynt å gå tilbake og tilstanden vurderes som stabil) og hvilke følgetilstander som evt. oppstår
    - Etter et hjerneslag kan evnen til å kjøre bil på en sikker måte være midlertidig eller varig svekket. De vanligste årsakene er:
      - forandringer i kognitive funksjoner
      - svekket syn (synsfeltutfall/synsoppfattelse)
      - epilepsi
      - motoriske og sensoriske forandringer (lammelse eller styringsproblemer i arm og/eller ben)

Kognitiv svikt

- Kognitiv svikt:
  - «Helsekrav er ikke oppfylt når svekkelse av kognitiv funksjon medfører trafikksikkerhetsrisiko»
- Kognitive tester – kun der det er mistanke om at de kognitive testene skal brukes
- [Testene](#) ligger tilgjengelig på aldringoghelse.no

Geografisk begrenset førerett

- I tilfeller der førerkortinnehaver ikke oppfyller helsekravene kan det unntaksvis gis førerett med geografisk begrensning
- Snever unntaksregel!
- Pr. januar 2023 var det kun seks personer med gyldig førerkort med geografisk begrensning i Norge (førerkort markert med kode 62)
- Ordningen er etablert for personer – uansett alder – som ikke tilfredsstillter de ordinære helsekravene, men hvor et forholdsvis enkelt trafikkbilde samt søkers lokalkunnskap, kompensere for helsesvekkelsen slik at kjøringen kan foregå på en trygg måte. Den geografiske begrensningen kan ikke omfatte en kommune eller et større område, men skal normalt angis med bestemte veger med utgangspunkt i søkers bopel. Det er snakk om veger med forholdsvis lav ÅDT (årsdøgntrafikk). Dispensasjon gis ikke for kjøring i tettbygd nærområde. Ordningen gjelder ikke for helsesvekkelse som skyldes vanlig aldring, visusvekkelse, anfallslidelser og medikamentmisbruk.

Tilbakekall av førerrett

Statens vegvesen

- Manglende oppfyllelse av helsekrav
  - Førerkortinnehavers eget ansvar:
    - har plikt til å avstå fra kjøring og oppsøke lege for undersøkelse før videre kjøring, når helsesvekkelse gir grunn til å tvile på om kjøringen kan skje på trafikksikker måte. Helsesvekkelse omfatter i denne sammenheng både sykdom, bruk av midler som svekker kjøreevnen og annen helsesvekkelse
- Flere aktører er involvert der førerretten tilbakekalles:
  - Lege (evt. spesialist) → statsforvalter (evt. Statens vegvesen/kjørevurdering) → politi (→ Statens vegvesen ved delvis tilbakekall - nytt førerkort utstedes)
  - Lege har meldeplikt til statsforvalter dersom han er i tvil om helsekravene er oppfylt, og tilstanden antas å ha en varighet på mer enn seks måneder
    - Tilstand med varighet under seks måneder = «muntlig kjøreforbud»
  - Politiet tilbakekaller førerretten for en bestemt tid eller inntil videre
  - Godkjent helseattest må leveres før førerkort kan tilbakeleveres
    - Er ikke helsekravene for alle førerkortgrupper oppfylt kan førerretten tilbakeleveres for kun gruppe 1 (lette klasser). Det kan gis begrenset gyldighet eller vilkår.

- Lyst til å lese mer om førerkort?
  - <https://www.vegvesen.no/forerkort/har-forerkort/>
- Lyst til å melde deg på kurset 65+?:
  - <https://www.vegvesen.no/forerkort/har-forerkort/bilfører65pluss/>

